

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (березень – квітень 2024 р.)

Податкова та митна політика

Громадяни та бізнес сумлінною сплатою податків до бюджету фінансово підтримують обороноздатність і соціально-економічну стійкість України. Як повідомляє Державна казначейська служба, за січень – березень 2024 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 468,9 млрд грн, зокрема в березні – 164,3 млрд грн. Серед платежів, справляння яких контролюють податкові та митні органи, основні надходження отримано за рахунок:

- ПДВ з ввезених на митну територію України товарів – 109 млрд грн, зокрема в березні – 40,1 млрд грн (*рис. 1*);
- податку на прибуток підприємств – 96,7 млрд грн (із них 49,7 млрд грн сплатили банки), у березні – 60,1 млрд грн (із них 23,5 млрд грн сплатили банки);
- ПДВ з вироблених в Україні товарів – 69 млрд грн (зібрано 101,7 млрд, відшкодовано – 32,7 млрд грн), зокрема в березні – 18,6 млрд грн (зібрано 29,7 млрд, відшкодовано – 11,1 млрд грн);
- податку на доходи фізичних осіб та військового збору – 44,9 млрд грн, зокрема в березні – 16 млрд грн;
- дивідендів від підприємств з державною часткою власності – 32,2 млрд грн;
- акцизного податку – 39,3 млрд грн, зокрема в березні – 14,5 млрд грн;
- ввізного та вивізного мита – 12,2 млрд грн, зокрема в березні – 4,3 млрд грн;
- рентної плати за користування надрами – 9,4 млрд грн, у березні – 2,2 млрд грн.

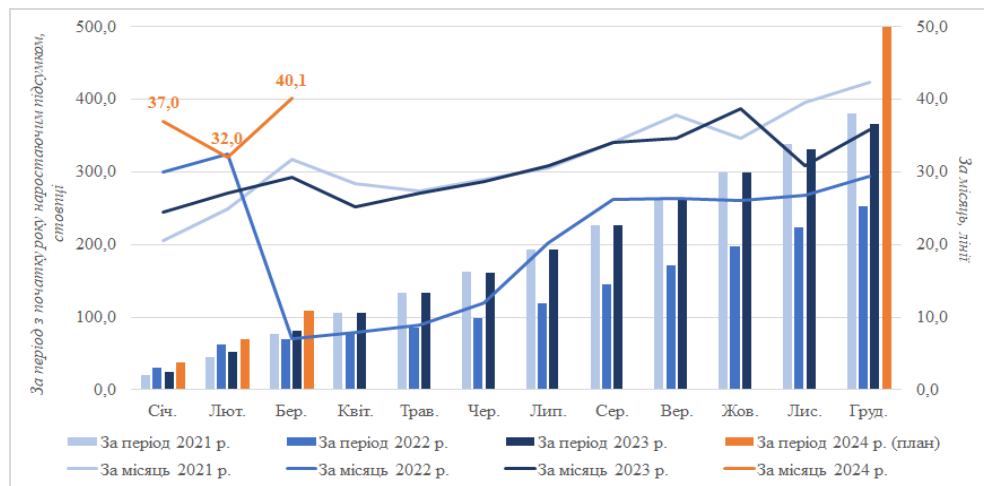

Рис. 1. Надходження ПДВ із ввезених на митну територію України товарів протягом 2021–2024 рр., млрд грн

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України та ДПС.

При цьому виконання розпису доходів Державною податковою службою (ДПС) становило 113,4 % (+33 млрд грн), Державною митною службою (Держмитслужбою) – 106,3 % (+8,1 млрд грн).

Загалом, за підсумками I кварталу 2024 р., до загального і спеціального фондів державного бюджету надійшло 641,1 млрд грн податків, зборів та інших платежів, зокрема в березні – 242,8 млрд грн.

Надходження ЄСВ до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування у січні – березні 2024 р. становили 118,7 млрд грн, зокрема в березні – 42,5 млрд грн. Позитивну роль для загальної динаміки ПДФО та ЄСВ відіграють надходження з грошового забезпечення військовослужбовців.

Кабінет Міністрів України схвалив поступове наближення ставок акцизного податку до мінімального рівня, встановленого у ЄС. Уряд 22 березня 2024 р. схвалив проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу в частині акцизного податку». Перегляд акцизів зумовлено необхідністю наближення національного законодавства до законодавства Європейського Союзу, оскільки Україна отримала статус країни-кандидата на членство у ЄС. Проектом Закону запропоновано внести зміни до Податкового кодексу України з метою:

- приведення у відповідність до норм Директиви Ради ЄС № 92/83/ЄЕС класифікації алкогольних напоїв у частині, що стосується визначення терміна «проміжні продукти»;

- збільшення розміру ставки акцизного податку для проміжних продуктів із 8,42 до 12,23 грн за один літр (на 3,81 грн), тобто до рівня розміру чинної ставки на вина ігристі та вина газовані;

- приведення поступово, протягом чотирьох років, розмірів ставок акцизного податку на пальне до мінімальних рівнів таких ставок, котрі встановлені в ЄС.

Отже, упровадження положень цього законопроекту дозволить забезпечити додаткові надходження до держбюджету в II півріччі 2024 р. від операцій з реалізації пального – на 1,6 млрд грн у середньому за місяць (з них 1,3 млрд грн – від акцизного податку та 292 млн грн – від податку на додану вартість) та від операцій з реалізації проміжних продуктів – на 4,5 млн грн за місяць від акцизного податку. Незважаючи на очікуване зростання вартості пального, це важливо для підтримки безпеки країни, адже всі власні податкові надходження спрямовуються на сектор безпеки та оборони.

ДПС підсумувала здобутки електронної інформаційної інтеграції для розбудови цифрової держави. Результатом інтеграції електронних інформаційних ресурсів ДПС з іншими державними електронними інформаційними ресурсами стали Е-сервіси для громадян та самозайнятих осіб, серед них найпопулярніші такі:

- «Мої податки» в застосунку «Дія» – у 2023 р. під час надання 15 електронних послуг оброблено 184 млн запитів;
- перевірка податкового номера (eРНОКПП) у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків (ДРФО) – у 2023 р. оброблено 15,8 млн запитів щодо фізичних осіб;
- довідка про доходи в застосунку «Дія» – у 2023 р. оброблено 1,1 млн запитів;
- комплексна послуга для батьків новонароджених «Малюшко» – у 2023 р. цією послугою скористалися 108,8 тис. фізичних осіб;
- комплексна послуга з оформлення паспорта громадянина України у вигляді ID картки при досягненні особою 14-річного віку (ID14) – у 2023 р. послугою скористались 79,7 тис. фізичних осіб;
- шеринг документів – у 2023 р. оброблено 37,2 тис. запитів.

ДПС відзначена як амбасадор системи «Трембіта» та один із перших органів влади, які впроваджували систему та обмін даними між державними реєстрами. Відзнаку вручено у рамках дводенного форуму «Цифрова трансформація як каталізатор європейської інтеграції України: інфраструктура, послуги, кібербезпека», організованого Академією електронного управління (eGA) за підтримки Європейського Союзу. Зазначалося, що два з п'яти мільярдів транзакцій у системі «Трембіта» – це операції ДПС, які забезпечують взаємодію між інформаційними системами. ДПС через систему «Трембіта» взаємодіє з 18 суб'єктами електронної взаємодії та 29 державними електронними ресурсами. ДПС забезпечує функціонування 40 сервісів. Через систему «Трембіта» суб'єкти електронної взаємодії щоденно подають близько 2 млн запитів. У 2023 р. до ДПС в порядку електронної взаємодії через систему «Трембіта» подано 684 млн запитів. Тобто ДПС продовжує роботу не лише над розвитком сервісів для зручності та комфорту платників податків, а й сприяє підвищенню доступності електронних послуг для громадян та бізнесу в державі загалом.

Пілотний проєкт ДПС з інформування платників податків щодо наявності заборгованості стартував 25 березня 2024 р. Цей проєкт започатковано, щоб поінформувати платників податків (платників єдиного внеску) про наявність у них податкового боргу з платежів, контроль над справлянням яких покладено на податкові органи, та недоїмки з єдиного внеску. Мета пілотного проєкту – підвищення рівня обізнаності платників податків (платників єдиного внеску) про податкові борги із зазначених платежів, а також недоїмки зі сплати єдиного внеску. Платники податків, у яких зафіксовано такі борги, через Контакт-центр ДПС у телефонному режимі отримують інформацію про суму заборгованостей, що обліковується в них у розрізі податків / зборів та єдиного внеску, а також територіальних органів ДПС, де ця заборгованість обліковується. Пілотний проєкт триватиме протягом трьох місяців і сприятиме добровільному погашенню податкової заборгованості та недоїмки зі сплати єдиного внеску, які обліковуються в платників податків.

Держмитслужба підвела підсумки найрезультативнішого періоду «митного безвізу». З 01 жовтня 2022 р. Україна приєдналася до Конвенції про процедуру спільного транзиту (далі – Конвенція) та розпочала міжнародне застосування Нової комп'ютеризованої транзитної системи (New Computerized Transit System, NCTS).

У I кварталі 2024 р. за процедурою спільного транзиту Держмитслужба оформила третину від загальної кількості транзитних декларацій – 23,5 тис. з понад 65 тис. (рис. 2). Так, у країнах – учасницях Конвенції було успішно завершено понад 19 тис. переміщень, розпочатих митними органами України. Водночас в Україні було успішно завершено майже 4,5 тис. переміщень, розпочатих в інших країнах – учасницях Конвенції. Порівняно з I кварталом минулого 2023 р. показники успішно завершених переміщень, розпочатих в Україні, зросли у 13 разів, а переміщень, розпочатих в інших країнах – учасницях Конвенції, – у 9 разів.

Водночас суттєво збільшилася кількість підприємств, які отримали та використовують авторизації на застосування транзитних спрощень відповідно до Конвенції. Протягом січня – березня 2024 р. їх кількість зросла майже вдвічі – з 57 до 101 підприємства. Було надано 121 авторизацію із 303, наданих протягом періоду застосування Україною Конвенції (рис. 2).

Рис. 2. Результати застосування процедури спільного транзиту в І кварталі 2024 р.

Джерело: Держмитслужба.

Таким чином, бізнес активізувався у застосуванні транзитних спрощень. Незважаючи на воєнні дії та складну ситуацію на західному кордоні України, І квартал 2024 р., за всіма показниками, став найбільш результативним, починаючи від 01 жовтня 2022 р., коли в Україні було розпочато застосування процедури спільного транзиту (NCTS).

Держмитслужба надала можливість громадянам декларувати міжнародні експрес-відправлення та сплачувати митні платежі зі смартфона. Завдяки такому рішення громадяни тепер мають можливість здійснювати самостійне декларування міжнародних експрес-відправлень (МЕВ) шляхом подання електронної митної декларації М-16 в Особистому кабінеті на вебпорталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Це можна зробити прямо зі смартфона. На основі попередньої інформації, яку подають експрес-оператори, громадяни мають можливість у декілька кліків самостійно задекларувати МЕВ вартістю до 10 тис. євро та сплатити митні платежі. Для спрощення процесу реалізовано низку сервісних функцій. Громадяни також можуть скористатися альтернативними способами оформлення МЕВ: здійснити декларування через експрес-перевізника, вдатися до послуг митного брокера, подати паперову декларацію особисто (або за дорученням залучивши іншу особу) у підрозділ митного оформлення. Безсумнівно, новий онлайн-сервіс декларування стане корисним для громадян, які цінують свій час і прагнуть зручності.

Держмитслужба невпинно працює над переведенням взаємодії бізнесу та громадян з митницею в електронний формат відповідно до кращих європейських практик. Діджиталізація митних процедур покликана забезпечити максимальну зручність для громадян та бізнесу.